

NÉPNEVELŐK LAPJA.

NÉPNEVELÉSUGYI SZAKKÖZLÖNY.

Megjelen e lap minden szombaton.

Előfizetések, reklamációk
Székely János egyesületi pénztárhoz,
 VII. ker., Rózsá-utca 1. sz. II. em.;
 hirdetések és ezeknek díja pedig
Neumayer Ede nyomdatulajdonoshoz,
 VI. k., Ó-utca 2. sz. küldendő.

TARTALOM:

Valami kisért. Sántha Lajos. — A szülei ház legfontosabb teendői a gyermeki kor 1—6 évében. (Vége.) — A közoktatásügyi költségvetés 1886-ra. (Folytatás.) — Havi Tanügyi Szemle. Vazul. — Egyesületi élet. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.

A lap szellemi részét illető közlemények
SRETVIZER LAJOS szerkesztőhöz,
 VII. k., Kazinczy-utca 3. sz. címzendők.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt., félévre 2 frt., negyedévre 1 frt.
 Egyes szám 10 kr.

Valami kisért.

Ez a kisértet nem jár fehér lepedőben, nem is éjjel jelenik meg a lelkek órájában, nem is jövendő nagy eseményeket, de sőt inkább oly események után látják a könnyenhívők, a melyek n ha-néha felzavarják a fővárosi tanítói világ békés nyugalalmát. Néha ugyanis a fővárosi igató hivatal nem győzi bejegyezni a nyalábszámra oda hordott kérvényeket, a kérvényezők pedig megoszlanak a fővárosi előkelőségek előszobáiban, majd minden tanító a mérleg serpenyőjébe dobja kollégáját, ő maga beül a másik serpenyőbe, néha még a zsebét is tele rakja limlommal, kavicsokkal, csak hogy a másikat a sulyban felülmulja; némelyik valóságos hadi taktikát követ, legtöbbször nyugtalanul várakozik, míg megtudják, hogy ki kerül ki győztesen az urnából — s ezután közvélemény kritikájában évről-évre megjelenik a mi kisértetünk.

„Nem történnék ez így!“ — szokás rendszeren az elégedetlenség hangján mondani — ha volna szakszerű felügyelet, mely elég tekintélyvel és befolyással is párosulna arra nézve, hogy a valódi érdemet felismerje s ott, a hol kell, megjutalmazza. Ezt az ideális állapotot megteremteni pedig hivatva volnának — hogy is mondják csak? — a „kerületi felügyelőségek.“

Ily névre keresztelték ezt a kisértet, melynek mindenütt a jó és igaz ügyet, az igazságot kellene pártfogolnia, tehát nem is elkárhozott, hanem valóságos „jó lélek“ hirben áll.

Természetesen sem a jó, sem a rossz lelket látni nem lehet, de az ábrándozók már kisütötték azt is, hogy a mi kisértetünk hogyan nézne ki, ha látható alakot öltene magára, sőt már a származás fáját is felállították. Ezek a „jó lelkek“ tehát a fővárosi igazgatótanítók jobbjaiból kerülnének ki, — kerületenkint egy-egy, — kik valódi bolygó lelkekké válnának, mert az lenne feladatuk, hogy szüntelen egy osztályból a másikba vándoroljanak, a tanulók előmeneteléről, a tanítók tanítási módjáról jegyzeteket tegyenek s ezekről illető helyen referáljanak. Tehát mi volna a dolguk? Az-e, a mi most az iskolaszékeknek, vagy a tanfelügyelőnek?

Egyik sem egészben, de segítenének mindkettőnek.

Az iskolaszékek kérdése már sok helyen meg lett vitatva. Sokan elítélték, kevesen tartották hasznos intézménynek. Igazuk volt azoknak is, kik a közérdekeltséget az iskola felé terelni óhajtván, a polgárság köréből kívánták megalakítani az iskolai felügyeletet; igazuk volt azoknak is, kik rossz intézkedésnek tartották, hogy egy laikus tagokból álló testület ítéljen a tanító működése és az iskola belügyei felett.

S mégis mind a két fél egyoldalulag ítélte. Az iskolaszéki intézmény nem oly jó, hogy teljesen megleszünk vele elégedve s nem oly rossz, hogy teljesen elveszünk. Fris vért kell beléjük eresztetni, melyet a kerületi felügyelők vagy talán helyesebben kerületi igazgatók szolgáltatnának nem ugyan ereikből, hanem szaktudományuk- és a kerületeikben szerzett alapos ismereteik által.

Ezek a kerületi felügyelők osztályt nem vezetnének, de szorgalmasan látogatnák az osztályokat, nyilván tartanák a kerületi tankötelesek számát és névsorát, költözés esetén tudakozódnának, esetleg intézkednének a tanulók további iskoláztatása iránt, résztvennének az iskolaszéki és a tanügyi bizottság ülésén, évenként (mint a középiskoláknál is szokásban van) minden egyes tanítóról minősítési táblázatot állítanának ki, befolyának a tanítói elhelyezésekre és választásokra. Ezekből látható, hogy ezek a még névtelen hivatalok nem lennének holmi sine cura állások, hanem elég széles működési körrel lennének ellátva.

Lássuk most, mennyiben volna üdvös a tanítóokra efféle intézmény.

A főváros ma már szerfelett nagy, a nagyszámú tanítóság szétoszolva működik; némely tanító, a ki csendesesen hivatásának él, testét lelkét bele ölheti a nagy munkába, anélkül, hogy kilátása volna arra, hogy önfeláldozó munkáját valaki elismerje, — s nem ismeri senki, ha csak önmaga szerénytelenül nem viszi piacra érdemeit. (?) Igaz, hogy a jókat és nemesen gondolkozókat megnyugtatta a saját lelkiismeretök s nem kívánnak hiúságot élesztő elismerést: de ne legyünk nagyon idealisták. Ha valaki, úgy a jó tanító megérdemli, hogy megbecsüljék és méltányolják.

Iskolaszéki tagjaink közül a szorgalmasabbak egyszer-kétszer bepillantanak némely osztályba s az iskolaszéki ülésen bejelentik, hogy ez az osztály jó, vagy rossz — s ezzel az osztály felett is, a tanító felett is ki van mondva a sententia. Miért jó, vagy miért rossz az osztály, annak nem igen tudják okát adni.

Egy igen intelligens és buzgó iskolaszéki tag kedvezőtlen relatiót ad be egy tanítónő záróvizsgálatáról azért, mert a tanítvány, bár szépen felelt a történelemből, Mária Teréziáról, de nem tudta megmondani, hogy ki volt ennek a fia. Felvilágosították, hogy az elemi iskola III. és IV-ik osztályában nem tanítják a történelmet rendszeresen, hanem csak mint epizódokat olvasmányok útján. — „No, de azért II-ik József olyan kimagasló alak volt, hogy arról tudnia kellene valamit!“ — volt a laikus válasz s talán mai napig meg van győződve, hogy a felvilágosító szavak csak az illető tanítónő mentegetésére voltak szánva. De többször történik ismét az, hogy egy pár csattanós felelet

annyira elbűvöli az iskolaszéki tag urat, hogy kifogyhatatlan a magasztalásban, pedig tán annak a feleletnek nem volt egy parányi paedagogiai értéke.

Helyesebb irányba terelné mindenestre az iskolaszék véleményét, ha a kerületi igazgató ekképen szólhatna: — Én ezt az osztályt f. hóban meglátogattam kétszer vagy háromszor, az előirt tananyagból elvégzett ennyi és ennyi, a tanítóban vagy az iskolai viszonyokban rejlik-e annak oka, hogy a kívánt eredmény el nem érte, helyes volt-e némely dolgokban a tanító eljárása vagy nem, van-e sok iskolai mulasztás s mi annak az oka és így tovább.

Szóval, ezen felügyelők volnának minden iskolai dolognak a kérdő jelei, „miért“-jei? A tantestület képviselő tagok nem látogatnak osztályokat, tehát közvetlen tapasztalatot nem szerezhetnek mindenről s így a jelenlegi iskolaszékben a szakemberek többnyire hallgatásra vannak szorítva a tanítókat érdeklő legfontosabb ügyekben.

A tanítóknak van Budapesten elég ellenőre, de a jó tanítóknak nincsenek szószólói ott, hol legnagyobb szükség lenne rájuk. Az előléptetéseknel ritkán jön tekintetbe a tanító iskolai működése, legfeljebb annyiban, hogy az illető ellen lényeges kifogás nem emeltetett. A többi az ajánlat dolga.

Pedig nem lehet állítani, hogy e tekintetben visszaélések vagy szabálytalanságok történének. Minden jóhiszeműleg történik. A fővárosi ügyekben szereplő előkelőségek, sőt maguk az iskolaszéki tagok nagy része is társas körökből, klubokból, vagy magán összeköttetések folytán ismerik meg a tanítókat, mint egyént s eszerint teszik meg jóhiszeműleg részint hivatalosan, részint privat uton ajánlataikat; dícsérik az érdemeset a talán általuk nem ismert, de érdemesebb tanító rovására.

A különféle ajánlatok rostái lennének a kerületi főigazgatók. (Ismét egy új elnevezés) Fialtanítóink ugyis most egy-két évig óradijaskodnak, míg rendes állást kaphatnak; ezekről mindjárt kezdetben tudnának relatiót adni az iskolaszékben és a kandidáló bizottságban. Az elhelyezéseknél és az előléptetéseknel ott volnának a főigazgatók éveken át vezetett naplóikkal, s habár ezek sem vindikálhatnának maguknak csálhatatlanságot, némely dolgoknak emlékezetbe hozása által még is megkönnyítenék a hivatalos fórumok eljárását.

A kerületi igazgatók hoznák szerves kapcsolatba az iskolaszékeket a közoktatási bizottsággal, mely összeköttetés folytán az iskolaszékek tagasabb látkört nyernének, megismernék a többi kerület tanítóit is, s nem fejtenének ki egyesek érdekében, vagy inkább a győzelem kedvéért annyi fölösleges buzgalmat, — majd viszont nagyobb tevékenységre buzdulnának ott, hol a körülmények alapos ismerete folytán ezt szükségesnek látnák.

Mondani valómat befejezem. Készakarva nem fejtettem ezen célba vett intézménynek az iskola beléletére való előnyét vagy hátrányát, mert a miket elmondottam, nem az én eszméim, hanem csak emittamott szedegettem, gyűjtöttem, mint a történetíró a szájhagyományokat. Miért hoztam épen most nyilvánosságra, oka ama közbeszéd tárgya, hogy egyik jeles tanfőúr, ki a fővárosi közoktatási bizottságnak tagja, legközelebb le fogja rántani erről a „kisértettről“ a fehér lepedőt s nyilván látható lesz, hogy élő vagy holt van-e alatta. Nézzék meg jól, csak haszon válhatik belőle. Ha megfelelő intelligenciával, igazságérzettel s ügybuzgósággal ellátott egyének illetnének be az eddigi különféle iskolai hatóságok

keretébe, bizonyára hasznára válnának a fővárosi népoktatás ügyének, mert segítségére válnának azoknak, ellenben ha oda ütne ki a dolog, hogy egy pár embernek nyugalmas állás szereztessék, kik lábaikat nem bírják kiemelni a helyi- és pártérdekek süppedekes talajából: akkor jobb, ha a kisértet örökre kifüstöltetik.

Gondolkodjanak a papok, kik a tanügy oltárán eszmékkel áldoznak!

Sántha Lajos.

A szülei ház legfontosabb teendői a gyermeki kor 1—6 évében.

(Pályamű.)

Jelige: Itt látom, a kiktől életemet vettem,
Itt, kikkel egy tőke ágáról eredtem.
(Anyos.)

(Vége.)

A növekedő értelemnek most már társalkodásra is szüksége van, kíván hozzá hasonlók között lenni. Ezen hiányt ritkán szokja nélkülözni a kis gyermek, de nincsenek kellő tekintetek a szülők a társalgó megválasztásánál. Majd felnőtt kerül hozzá, majd pedig nálánál sokkal ifjabb vagy jóval idősb. A felnőtt legyen a felügyelő, de a gyermek mellé társalkodóul vele egyenlő szellemi fejlődöttségű adassék és rendszeresen mindkét nembeli, mert most a legtöbb időt a játék veszi igénybe, melynél csak az egyenlő szellemi fejlődöttség fog kedvet találni és csak egyenlő szellem párosul. A társak száma inkább több mint kevesebb lehet, ez különösen előnye az óvórendszernek.

A játéknak igen nagy paedagogiai értéke van; Rousseau, valamint a legkitünőbb paedagogusok által ajánlatnak. A Fröbelistáknak egész systemájok van, melyet ezen korban alkalmaznak. Gáspár János „Csémegék“ cím alatt ad jeles könyvet a szülő kezébe felhasználás végett, azonkívül a játékszerek sokasága és különfélesége, melyek mind képzetek- s érzelmek fejlesztésére szolgálnak; egyszóval, van már elég segédeszköz, csak válogatni kell. Valamint minden fontos lelki mozzanatnál, ép úgy itt is, szükséges az óvatosság, azért a játékról bőven kívánok írni s a vele egybekapcsolt paedagogiai nézeteket, különösen kiemelendőnek tartván, a paedagogiára nézve hasznos és káros tényezőket. A szülők nagy része okvetlenül szükségesnek tartja s mint a nevelés egyik fontos tényezője gyanánt képzeli a gyermekek óvóba járatását. Mi azonban az óvó célja? — Nem más, mint a szülei ház pótlása; de ha a szülei ház oly körülmények között van, hogy a gyermek foglalkozásvágyát kielégíti, bátran nélkülözhetik az óvót. Tagadhatatlanul van az óvónak is létjogosultsága, de a tapasztalat nem mindig bizonyította, hogy az óvóból kikerült gyermekek a legjobb tanulók lettek volna, mert az óvók között van igen sok, mely elég okot ad a meg nem elégedésre is. Ezek közül alább lesz alkalmam egyetmást érintenem. Fröbel systemája szerint a 3 éven felüli gyermek számoljon 10-ig, a foglalkozásánál minden eszköznek minden tulajdonságát ismerje meg. Ehhez járul még a padokban való ülés szabályok szerint és előttünk a kép, mely szerint nevelni ohajjták a Fröbelisták a 3 éves gyermeket. Helyesen mondja dr. Kiss Áron, ez egy oly körmondat, melynek előszaka helyes, utószaka hamis. Mit tegyünk tehát, mi módon válaszszuk meg a játékot, hogy az paedagogiai és egészségi szempontból is helyes legyen? fogja méltán sok szülő kérdezni. Itt ismét csak Rousseaut kell követni, ki a természetre mutat. A gyermek majd maga ki fogja szemelni azt magának hajlandósága szerint, azután különös figyelemre méltassuk azon játékokat, melyek a nem

zetes nevelést előmozdítják, nemzeti éneket énekeljen ha énekel, mert ez helyes nyelvérték elsajátítása érdekében szükséges, ha játszik a magyar népéletből vegye játékát a nemzeti szokások szerint! Ne legyen a gyermek játékánál iskolai modorhoz kötve, s ne is legyen a játék ismeretszerzésekre alkalmazva, mert ez által lelki tehetségének idő előtti erőszakolt fejlődését idézzük elő, ez pedig nagy hiba, melyet nem lehet eléggé ostorozni. Egy sereg ismeret erőszakolt betanítása által a gyermek nemcsak, hogy nem fejlődhetik úgy a mint kellene, hanem a fejlődéshez szükséges tényezők megrontása által a későbbi fejlődésnek nagy károkat okozunk. Már ez is elég ok a fröbelismus megtámadására, a hol egész systemával oktatni akarnak, sőt népiskolába való dolgokat is bevisznek. El a felesleges ismeretek korai bemagolásával! Az élet természetszerű folyásának gátat ne vessünk, a gyermeki élet gondtalan vidámságát ne pusztítsuk el korán a komoly tanulással! A játék legyen természetszerű, nemzeties irányú! — Nálunk még eddigelé sok kívánni valót hagy hátra ezen irány fejlesztése, de már ez is a fejlődés stadiumát átélte. Így Gáspár J. jó munkát végzett, midőn megírta „Csemegék“ cím alatt művét. E könyvben össze van gyűjtve egy sereg magyar játék, melyek igen alkalmasak a felhasználásra, de még igen sok tenni való van hátra e téren s jó lenne, ha kisdédóvóink követnék az előtük levő jó példát, mi által nagy érdemekre tennének szert. A paedagogiára nézve a legfontosabb a játék közben felmerülő szellemi működések és ezek folytonosan szem előtt tartandók, mert elvégre is az összes tehetségek összhangzatos fejlesztése a célunk. Ezt már Pestalozzi is nagyon hangsúlyozza és itt, t. i. a játék alkalmazása mellett leginkább teljesíthető e kíváncsolom. A régiek e tekintetben csaknem jobban eljárak mint mi. A tehetségek fejlesztését természetesen nem oly értelemben mint mi, már korán elkezdették. Így a rómaiaknál és görögöknél a testedzést igen korán tornajátékokkal fejlesztették, de természetesen az egyoldalúság tönkretette a jóakaratot is, mert az egyoldalú nevelésnek mindig káros következményei vannak. Most is van panasz, hogy a jelenlegi ifjúságnál az idealismus mindinkább fogy. A mi a régiek játékát illeti, biztos tudomásunk van róla, hogy azok előtt is a jelenleg ismert játékok nagy része ismeretes volt, sőt a rómaiak a gyermek halálával a játékszert a holttest mellé temették. A „Vasárnapi Ujságban“ 1874-ben György Aladár 1628-ból származott képmásolatot közölt, mely egy játszó gyermekcsoportot ábrázol. Reátekintve azonnal felismerjük benne csaknem mindazon játékokat, melyek jelenleg is a gyermek multságát képezik. Legjobban bizonyítja azt, hogy e téren csak az alkalmas megválasztás a teendőnk, tekintetbe véve a nemzeties irányt. Bevégezvén a játékról táplált nézetemet, átmehetek egy ép oly fontos mozzanatra: a jutalmazás és büntetés alkalmazására.

Valóban, a jutalmazás és büntetés alkalmazása rendkívül fontos nevelési eszköz, de nehezíti azt a gyermek fejletlensége is, azonkívül a kisdédóvó büntetése némiképp humanellenes is. A jutalmazást pedig szellemi korlátoltságának következtében nem igen képes felfogni, még kevésbé megérteni az okot, mely a jutalmazást eszközölte. A büntetés benne huzamosabb ideig kellemetlen érzelmeket kelt fel, retteg és fél tőle, de a jutalmazás, ha azonnal kellemes érzelmeket felkelt, vágyai szerint óhajtván élni, követeli akkor is, midőn épen nem érdemli meg, vagy ha fejlettebb lesz, minden jót csak a jutalom kedvéért akar cselekedni. Rendesen ez előre való megjutalmazást is óhajtván. Mi módon járjunk hát el ezen kényes és annyira fontos dologgal,

itt is mint minden cselekvésnél, azt a célt kell ismernünk, a melyet a jutalmazás, és büntetés által elérni akarunk és aztán mikor, mily mértékben és hogyan alkalmazzuk, hogy az általa kitűzött célt elérjük. A jutalmazás és büntetés célja az eltévesztett nevelés következtében fellépett veszélyes érzelmek fékezése, a netán felmerülő hiányok pótlását előmozdítani, a származott helytelenségek elsoktatása. Mi módon járjunk el most, hogy a célt elérjük? Ismeretes, hogy a gyermekek saját vágyaik szerint akarnak élni és e szerint cselekedni. Ha pl. nem akar mosakodni: hiányzik a tisztaság szeretete, tehát a tisztaság érzelme nincs meg; de engedelmeskedni sem akar: hiányzik a kötelesség érzete. Ezt most pótolni kell, segéd eszközzel a jutalmazást vagy büntetést vesszük. A legjobb először is a hiba okát keresni. Nem az anya-e, vagy apa-e, vagy az ápoló a hibás, a kire a gyermek bizva lett? Birtak-e ezek a gyermeki természet ismeretével? Birtak-e elegendő energiával? Bizony bizony legtöbbször bennük rejlik a hiba. Csaknem mindig; de most a fő dolog a meglevő bajt elnyomni. Melyiket választjuk, melyik lesz czélszerűbb? A büntetés által az érzékekre hatunk és ha ezt alkalmazzuk, később a jót félelem és kényszer következtében teszi. Ziller szerint a büntetés nem más, mint oly képzetek támasztása, melyek képesek azon vágyakat elnyomni, melyek netán a nevelő akaratának ellene szegülnének. A jutalom a lélekre hat, kellemes érzelmeket kelt, vidámságot ébreszt a tapasztalat növekedtével, a képzetek szaporodásával, a belátás gyarapodásával, később a jót nemcsak a jutalomért, hanem kötelesség-érzetből és lelkiismeretből következtében teszik. Vannak ugyan paedagogusok, kik 1—6 éves korban a testi fenyítést inkább megengedhetőnek tartják, minthogy a gyermeknek még belátása nincs. A jó szó nem használ, de a fentebbi okoknál fogva inkább a jutalmazáshoz, mint a büntetéshez nyuljunk.

A paedagogusok nagy része kikel az u. n. testi büntetés ellen akkor is, midőn még a szellemi élet alsó fokán állanak a gyermekek, mikor tehát az észre közvetlenül hatni nem lehet. Tökéletesen helyesen van így, ha az iskolát látogató gyermekekre nézve elítélik a testi büntetést. Comenius hiába valónak tartja az erőszak alkalmazását, ha nem ismerjük az eszközöket, melyekkel a szellemet lelkesíteni lehet. Campe pedig azt ajánlja, hogy ne akarjunk minden hibát büntetéssel kiirtani. A természetre és a növekedő értelenre akarja bizni a javulást. Peregrényi azt mondja, hogy a testi fenyíték azon sajátossággal bír, hogy csupán büntet a nélkül, hogy javítana. Lederer a 4—6 éves gyermekek testi büntetését nem akarja. Radó nem akar a testi fájdalom okozásához folyamodni egy tisztán lelki ügy elintézésénél. Kármán, Kiss Á. stb. mind ellenzik. Néha azonban mégis büntetéshez kell nyulnunk, mint a makacs engedetlenség vagy a többször ismétlődő kihágás miatt. Ilyenkor czélszerű az élvezetek megvonásával büntetni; de a mikor csak lehet, inkább jutalmazáshoz mint büntetéshez nyuljunk, kiváltképp a testi büntetést ne alkalmazzunk, mert ez könnyen a gyenge testet elsatnyítaná és komoly baj is keletkezhetik belőle. Az óvatosságot nem lehet eléggé ajánlani naár egészségi szempontból is. Nem helyes korán rettegés- és félelmekhez szoktatni a gyenge agyat, mert kártékony kihatása van. A mi a meséket és dalokat illeti, ha az előbbieket el is maradnak, nem oly baj. Az éneklés a hangképzést segíti elő, azért ajánlatos; de csak 10, legfeljebb 20 szóból állók legyenek a nemzeties magyar dalok. A mesék azért nem ajánlatosok, mert még kevés, gyermekek való mesékkel

rendelkezünk, s a legtöbb félelmet, és rettegést idéz elő. Azért, hacsak tökéletesen nekik való meséket nem adhatunk, inkább semmit se nyujtsunk, mert többet ártanak, mint használnak a rossz, gyermeknek nem való, mesék. A szülők gyakran foglalkoztassák a gyermeket a ház körül. Így a kis lányok a takarításnál, főzésnél mindig kaphatnak valami könnyű munkát; a fiúk kertben, vagy a kézművesek gyermekei a műhelyben. Az is jó, ha apróbb tárgyakért a kereskedőhöz küldjük, ezáltal a munkásságot megszokják. A szülők figyelmét még egyre különösen fel kell hívnom; t. i. hogy ne ámítsák magukat gyermekeik tehetségének felismerésében és megbírálásában. A szeretet könnyen tuloz. Ne képzeljék azonnal a gyermeket lángésznek, mert ez rendszeren rögeszméjökké válik és az előre kitervelt czélt erőszakkal, (ha még annyira ellenkezik is a gyermek tehetségével) keresztül akarják vinni. Az eredmény természetesen a legsiralmasabb.

A legifjabb korban levő gyermekről a jövőre nézve még nem mondható következtetés. Egy helyesen adott válasz még nem elég a lángész kétségtelen jelenlétét constalálni. Várjunk következtetésünkkel, míg nála az értelem jobban kifejlődik. Kétségtelen, hogy vannak oly dolgok, melyek előnyére vagy hátrányára lesznek majd egykor. Az ember tudja, hogy az öröklés törvényének van alávetve, így hát magával hozhat bizonyos öröklött tulajdonságokat, melyeket igen nehéz lesz megsemmisíteni, ha esetleg veszélyesek. Az öröklés útján leginkább átveszik a gyermekek szülei arcvonását, a haj és szemek színét, a hangot, mell és ideg bajokat, és véralkatot. Gyakran még szellemi fogyatkozásokat is, ha a gyermek vig s szereti a játékot, érdeklődik a tárgyak iránt, jó jel szokott lenni, — ha békeszerető, csendes és még hozzá kedvetlen is, testi vagy szellemi betegségben sinlődik, és a szerint kell orvosolni. Ha pedig szilaj, veszekedő természetű és e mellett nyughatatlan, nagyon rossz előjel szokott lenni, de mind ez nem nagy befolyással van a jövőre nézve, ha helyes nevelést nyert. Ismeretes előttünk a nevelés hatalmas befolyása a gyermeki természet irányására. A legújabb időben követelik kis gyermekektől, hogy némely társadalmi szokást elsajátítson. Ez nem mondható helytelennek, ha ismét a fejlettségi fokott szorosan figyelembe vesszük; de sajnos, itt is igen sok ferdeségre akadunk. Hogy a gyermek köszöntse szüleit vagy az idegent, a kapott jótéményt megköszönje, az asztalnál illedelmesen egyék: ez mind helyes; hanem szigorú etiquette szabályok közé szorítani, helytelen, sőt már magában gyakran nevetséges is. Most bevégezhetném munkálatomat, de szükségesnek tartok egyetmást felemlíteni, a mi a tárgy témájának történetére vonatkozik. „Azon elvből indulva ki, hogy a jelen a mult szülöttje. A kisdéd nevelésről még nem igen bírnak irodalommal, legfeljebb az óvintézzettel foglalkozók vitatták meg tüzetesebben a paedagogia ezen ágát. Nálunk legelőször Gr. Brunsvich Terézia hívta fel a közönség figyelmét 1828. jun. 1-jén. Budán nyílt meg az első óvó Kern Máté vezérlete alatt, kit Brunsvich J. magával hozott Würzburgból. Csakhamar a főrangú világ is párfogása alá vette ezen humanus intézményt. Így gr. Festetic Leo, Szentkirályi Mór, de különösen József nádor és a minden magasztosra kész neje. Később a Fröbel-féle elveket honosították meg, melyekről volt alkalmam szólni. Fröbel tagadhatatlanul szép eszmékkel lépett fel, de azoknak kivitele nem helyes. A mi belőle elfogadható, az nem lesz úgy alkalmazva mint kellene, és a mi pedig el nem fogadható, amugy sem jó. Irodalmilag sokat tettek az ügy érdekében Wargha István az akad. lev. tagja, Ney Ferencz, Raposs József,

Szabó Endre, Komjáthy György, Kohányi Samuel, Szerdahelyi Adolf, és Kobányi Mihály. Napjaikban a nőegyletek buzgólkodnak a kisdédnevelés érdekében. Megemlítendő még az apácák, kik sok helyen fáradoznak ez ügyben. — 1871 óta „Kisdédnevelés“ czim alatt Dömötör Géza szerkesztése mellett lap is jelenik meg, mely leginkább foglalkozik ezen kérdéssel. Azonkívül a legtöbb paedagogus könyveiben szentelnek reá néhány szakaszt, kiemelve annak fontosságát. Most bevégezem e kérdés tárgyalását. Még sokat, igen sokat lehetne róla írni, különösen ha a részletekbe bocsátkoznánk. Megkísérlém egy rövid czikk keretébe beszorítani a leglényegesebbet. Hogy vajon sikerült-e az, mások lesznek hivatva eldönteni. Elvem: a hamisítatlan természetszerű nevelés, a jónak elismert tapasztalatok alkalmazásával, a gyermeki élet fejlődésének szabad folyást engedni, egész a legszélső határig. A lélektan, ethika és egészségtan szabályainak kellő méltatása, hozzáadva a magyar nemzeties irányt. Ezen elvek vezéreltek engem — és erős a meggyőződésem, ha így neveltetik a kisdéd az iskolakötelezettség előtt, akkor a szülei ház és az iskola között nem fog nagy úr tátongni s mindkét fél meg lesz elégedve, mert a gyermek a természettől nyert ismeretkört viszi magával, vele együtt azon képzeteket, a melyeket közvetlenül szemlélet útján szerzett és ezen az alapon építeni majd könnyű lesz.

A közoktatásügyi költségvetés 1886-ra.

(Folytatás.)

5. Az országos mintarajztanoda és rajztanárképezde költségei 54.000 frtot tesznek ki. Figyelemreméltó ujtás, hogy a paedagogiai tanítására 400 frt vétetett föl, mert ismételten merült fel az a panasz, hogy a rajztanárok paedagogiát nem tanulnak, a mire pedig pályájukon szükségök van. — Az iparművészeti iskola kiadásai 32.000 frtba vannak előirányozva, 3688 frttal többet, mint tavaly. Új tételként szerepel itt a dekoratív plasztika tanárának 900 frt fizetése és 300 frt lakbére. A kisegítő tanárok száma is egygyel szaporított, a ki a francia nyelvet fogja előadni. Új tétel a gipszöntő 600 frt fizetése is. Tanulók segélyezésére fölvetetett 2000 frt, a házbér tétele pedig 7000 forintról 9000-re emeltetett. Általános megtakarítás gyanánt azonban levonatot 3960 frt. — A nagyszabeni jogakadémia költségei az idén is 16.000 frtot tesznek ki. Már eddig két tanfolyam meg van szüntetve, egy tanárt már áthelyeztek Kolozsvárra, egy másodiknak áthelyezése küszöbön áll.

6. Az állami gimnáziumok költségei 178,177 frtba állapították meg. Nagyobb változások nem fordulnak elő. A kaposvári gimnázium 7 osztályúból 8 osztályúvá egészített ki. A párhuzamos osztályokban rendkívüli esetekben alkalmazott helyettesítanók díjazására fölvetetett 2500 frt. Az állami reáliskolákra 485,446 frt irányoztatott elő, 18,246 frttal több mint a mult évben. A költségemelkedés a tornatanárok fizetésének egyenlősítéséből, és az V. k. áll. főreáliskola házi átalányának emeléséből származott; továbbá a brassói új reáliskola felállításából, mely az első évben 5210 frtba kerül. Végül a pozsonyi főreáliskola államivá tétel, a mű 9222 frt több kiadást idéz elő.

Felekezeti középiskolák segélyezésére az idén fölvetetett 40,000 frt. Segélyben részesülnek: a rosznyói áll. ev. főgimnázium, a rimaszombati egyesült prot. gimn., a jászberényi r. kath. főgimn., a szegedi róm. k. főgimnázium, továbbá a mármaros-

szigeti ev. ref. gimnázium, az eperjesi ág. ev. főgimn., a selmeczbányai ág. ev. főgimnázium; más intézetekkel a tárgyalások folyamatban vannak

7. A szakiskolák rovatában a bábaiskolákat, a budapesti ipari középiskolát, az iparostanulók iskoláit, a fiumei áll. keresk. iskolát, s a kereskedelmi iskolák segélyezését találjuk, összesen 160,957 frt költséggel, a mi a tavalyinál 11,557 frttal több. Leginkább emelkedtek a budp. áll. közép ipariskola költségei 9100 frttal. Itt a rendes tanárok száma egyvel növekedett, az intézett szállása kibővítésére, az építő iparosok tanfolyamára sokkal több irányoztatott elő mint tavaly. Az iparostanulók iskoláira 30,000 frt vétetett föl, 8000 frttal több mint a múlt évben. Még tavaly csak 70 ily iskola működött, ez idén számuk 146-ra rug. A miniszt. biztos 3400 forint fizetést huz. A segélyezett keresked. iskolák sorába belépett az idén a brassói is 500 frttal. Az összes ebbeli költség 19,000 frt.

8. Népnevelési szükséglet. E rovatban az idén 2.104,914 frtot találunk, 128,814 frttal többet mint az 1885. költségvetésben. A legnagyobb emelkedést 90,000 frt, számos új állami népiskola felállítása okozza; „a népnevelésügy előbbvitelére hatályosabb eszközt nem ismerek, mint ha különösen az ország ama vidékein, hol a felekezeti népiskolák hátramaradtak vagy működésök bármely tekintetben aggályos, mentől több állami népiskola létesítetik; az ezzel járó áldozat az elérendő fontos cél szempontjából nem látszhatik tulságosnak.“ A kiseddóvók költségei 5000 frttal, a polgári iskolák tanítóinak fizetése 12,000 frttal, az újra felállítandó ipartanmühelyvel kapcsolatos felső nép- és polgári iskolák tétele 8000 frttal emelkedett.

A főtételek a következők:

1. Elemi s polgári férfitanító-képzők .. .	366,900	frt,
2. Elemi s polgári tanítónők képzők .. .	220,900	"
3. Tanítóképzők közös költségei .. .	8,000	"
4. Tornapóttanfolyamok .. .	6,000	"
5. Népnevelési szükséglet .. .	1.100,000	"
6. Néptanítók nyugdíjintézete .. .	150,000	"
7. Néptanítók Lapja kiadására .. .	11,000	"
8. Állami felsőbb leányiskolák .. .	154,500	"
9. Kolozsvári felsőbb leányiskola .. .	3,500	"
10. Siketnémák intézete Vácson .. .	37,000	"
11. Vakok intézete Budapesten .. .	39,731	"
12. A Vakok orsz. intézetéből kilépő nő- vendékek segélyezésére .. .	2,383	"
13. Balaton-füredi szeretetház .. .	5,000	"
	2 104,914	frt.

Fontosak a szoros értelemben vett népnevelési szükséglet egyes tételei:

1. Állami népiskolákra .. .	390,000	frt,
2. Községi iskolák segélyezésére .. .	230,000	"
3. Magyar ny. póttanfolyamok .. .	27,000	"
4. Tanítók segélyezésére s jutalmazására .. .	18,000	"
5. Kiseddóvók .. .	45,000	"
6. Testületek stb. által fentartott iskolák segélyezésére .. .	30,000	"
7. Tankönyvek s eszközök .. .	14,000	"
8. Mérnöki s egyéb költségek .. .	30,000	"
9. Felső népiskolák .. .	80,000	"
10. Polgári iskolák .. .	224,000	"
11. Ipartanmühelyvel kapcsolatos új felső nép- s polgári iskolák .. .	12,000	"
	Összesen 1.100,000	frt.

(Vége következik.)

Havi Tanügyi Szemle.

Azzal kezdjük, a mi ez idő szerint nekünk legfontosabbnak tetszik. Kérjük az Ung megyei Tanítótestület azon derék tagjait, kik velünk együtt éreznek, huzzák meg minél erősebben és minél gyakrabban a vészharangot, ha az ottani társadalmi állapotok aggasztó színezetet öltenek. Nem szólnánk, ha az „Ung megyei Magyar Közművelődési Társulat“ megkezdett munkásságában meg nem feneklett volna teljesen, de miután ez, látszat szerint az ügyeknek szabad folyást enged, tanítóinknak kell, mint hazai művelődésünk hű őreinek felállítani őrtornyaikat, hogy iskoláinkba észrevétlenül be ne vonuljon a törvénytelenység. Az „Ung megyei Tanügyből“ értesülünk u. i., hogy az ismert nevű Fenczik Eugén, poroszkói „orosz pap“ a megyében uralkodó szélcsendet felhasználva „Lisztok“ cz. alatt havonként kétszer megjelenő egyházi és irodalmi lapot indított meg, melynek célja: az orosz nyelv terjesztése, lerontása a válaszfalnak, mely egyrészt a g. k. megyék, másrészt a papok és tanítók között fenáll, végre a magyarországi oroszok sülyedésének okai (ó fagygyertya és nyers uborka!) és e sülyedés orvoslása.

A szerkesztő azt mondja programjában, hogy ő el van készülve, miszerint lapját tendentiosusnak fogják feltüntetni, de ő ezzel nem törődik! stb.

Mint a „Kárpát“ cz. lap bizonyítgatja, a „Lisztok“ által ápolandó irodalmi orosz nyelvnek csak egy célja lehet s ez az: hogy papjaink, tanítóink és a nagy orosz nép között az összetartozandóság érzetét felkeltse és ápolja. Oly cél ez, melyet hazafiasnak nevezni bizony nem lehet. Kérve kérjük ismételtan tanítótársainkat, forduljanak a közművelődési egyesületek központi igazgatóságához segélyért, más részről résen legyenek, nehogy az ottani állapotok elvaduljanak.

*

A második eset is nevezetes. Azt hinné az ember, hogy 1873 körül vagyunk, mikor a zsidó községektől a kormány, a kormánytól pedig a zsidó községek eltanulták egyes tanítók megrendszabályozását. A dolog tényleg úgy áll, illetve jogi szempontból az a mi meggyőződésünk, hogy a mig a hivatalnok kötelességét pontosan teljesíti és mig általános felfogás szerint valaki erkölcsös magatartásában kifogás alá nem esik, nem államellenes politikai, vagy bármely kört érintő magánvéleményért hivatalától megfosztani, nem szabad és mi ezt erkölcsileg nem igazolható, legnagyobb büntettnek tekintjük, nemcsak azért, mert a magánvélemény nyilvánítása szabad, de főleg azért, mert midőn oly véleményt nyilvánítunk, mely bizonyos egyénekre kellemetlenül hat, ezen kellemetlenségért a szabad véleményét nyilvánító egyénnek családját éheztetni erkölcsstelen cselekedet. Majdnem valamennyi tanügyi lap megütközéssel értesült Schultz Imrénnek, a pécsi kath. tképezde igazgatójának „elcsapatásáról“, és miután mi, a mennyire értesülve vagyunk, az elmozdítás okát fenforogni nem látjuk, kénytelenek vagyunk minden habozás nélkül kijelenteni, hogy a Schultz Imrén elkövetett esetet merényletnek tekintjük, melyet reményünk szerint a m. kormány tétlenül szemlélni nem fog. Minden esetre igen jellemző a krisztusi szeretet hirdetőinek eljárása, kik leghivebb harcosaiknak is megadják a morális halálos döfést, ha velők kissé „hangosabban“ mernek beszélni. Jó lesz meggondolni ezután, nem volna e mégis tanácsosabb oda működni, hogy tanügyünk, ha felekezeti színezetéből ne is bontakozzék ki egészen, de mégis államosítsák.

A papnak nincsen családja, nem tudhatja, mily drágák az apának gyermekei és már ezen egyedüli oknál fogva, igazságos bíró személyes ügyekben, nem is lehet.

*

Pedig hát kiválólag katolikus oldalról rendkívül fázna az urak, ha kir. állami tanfelügyelő nevét említik előttük. A „Népiskolai Lapok“ 21-ik számában is roppantul berzenkedik a perbáli plébános és azt hiszi, hogy a kormány által kinevezett tanfelügyelővel szemben a választás legtöbb esetben azért mondható szerencsétlennek, mert a kinevezett a közigazgatás és egyúttal az oktatás ügyeiben is nem lehet jártas. Véleménye szerint minden megyében oly egyén lehetne a főtanfelügyelő, ki a közigazgatáshoz ért, segítje pedig lehetne egy paedagog. A perbáli plébános urnak hálával tartozik ugyan a tanítóknak, hogy a tanfelügyelői segédtszűzre alkalmasnak itéli, de azért mégis megmaradunk azon véleményünk mellett, hogy tanügyben pap és szolgabíró egyaránt laikus tanfelügyelő marad mindaddig, míg erre képesítéssel nem bír és az utóbbi annyiban kedvesebb előttünk, mert nem vindikálja magának, hogy a tanítóknak született ura, kiknek jóléte vagy boldogtalansága csupán tőle függ.

*

A „Néptanítók Lapja“ és egyéb tanügyi lapok után értesültünk, hogy a magyarországi tanítók árvaházának első árvái, hála Trefort miniszter és a lelkes vezérférfiak közreműködésének, biztos fedél alá kerültek. Felsorolva látjuk, mily arányban részesülnek e jótéteményben az egyes felekezetek gyermekei. Kijelentjük, hogy mi a felekezetiesség kiemelésének ott, hol állami alkotásról van szó, barátai nem vagyunk. Legszívesebben láttuk volna, ha egyszerűen felsorolhatnánk azokat, kik az árvaházba felvétettek, tekintet nélkül minden más körülményre mint arra az egyre, hogy miért érdemlik meg ép ezek első sorban a felvételt. Így szerettük volna mi, de ezzel még nem akarjuk mondani, hogy az árvaházi igazgató bizottság eljárása nem helyesebb, midőn ki akarja mutatni, hogy ő igenis igazságos és kellő tekintettel van a felekezetiességre is. Ámde, ha így áll a dolog, sajnálkozásunkat kell kifejeznünk a felett, hogy a bizottság a szent ügy érdekében, nem vette fel legalább egy zsidó tanító árváját. Ugy tudjuk u. i. hogy a zsidó tanítók szép összeggel járultak az alaphoz. Meglehet, sőt valószínű, hogy zsidó gyermek gyámja nem folyamodott, de hát ismételtelen hangsúlyozzuk, hogy az ügy érdekében kívánatos, miszerint az árvaház igazgatósága magát az orsz. izr. tanítóegylettel tegye érintkezésbe, megbeszélendő mi módon volna keresztül vihető, hogy zsidó tanítók árvái ezen általános jótétemény alól, dacára a zsidó rituáléból kifolyó nehézségeknek, teljesen ki ne zárassanak. Hiszen ha a zsidó tanítók tudni fogják, hogy zsidó gyermek — minden bizonnyal egyedül az étkezés körül fölmerülő nehézségeknél fogva ezen intézmény részesévé nem lehet, meg fog szünni az ok is, hogy annak számára gyűjtenek és ezt az alap érdekében sajnálnók.

*

A „Felső nép és polgáriskolai közlöny“ 15. száma új tantervet és utasítást kér a polgári iskolának, hogy közelebb hozza ez intézményt eredeti céljához. A rajz és természetrajzra tanításának hiányait feltüntetve, behatóan foglalkozik czikkező a földrajz és több tekintetben a történet, matematika és torna tananyagának hiányos beosztásával. Hát bizony nem is lesz ez jobban mindaddig, míg a mai nagyrészen vagy műkedvelő, vagy gymnasiumi képesítés mellett

a felhőkben nyargaló tanár urak mellé jó polgáriskolai tanítók nem kerülnek, kik idővel ezen nagyfontosságú intézményt eredeti rendeltetéséhez visszaterelik. Egész tanügyünkben igen sok a felületesség, a diletantismus, de sehol annyira mint a tanfelügyeletben és a polgári iskolában.

*

A sziléziai VII. nagygyűlés behatóan foglalkozott minapában azon kérdéssel: „Mennyiben okolható a népiskola, hogy a tanítványok erkölcsileg elvadulnak? Dr. Mendt igen sikerült beszédben erre kimutatja „1. Az erkölcsi elvadulás fölötti panasz nem okadatolható, mert statistikai adatok bizonyítják, hogy egy egy iskolára átlag egy romlott fiú esik. 2. Ott, hol nagyobb mérvben mutatkozik a tanulók erkölcsi sülyedése, ott mindig lokális a baj, mely vagy a társadalom, vagy a társaságban, vagy pedig a szülői házban nyeri tápját. 3. Ott, hol az erkölcsi kihágások a tanuló ifjuság részéről sürűbben fordulnak elő, a mentő házak felállításához kell folyamodni, melyeknek hatása rendkívül üdvösnek mutatkozott eddig mindenféle. 4. Sokkal nagyobb súly fektetendő a kedélyképzésre és vallásos-erkölcsös nevelésre.“ Mind ez igen üdvös gyógyszer, de nekünk úgy tetszik, hogy midőn az ifjuság oly rémitő elvadulásáról beszélnek, ez oly fictió, melynek semmi fontosságát nem tulajdoníthatunk. A sok jó gyermek és ifju között mindig volt sok rossz gyermek és ifju, és valamint a társadalom vegyes elemekből áll, vegyes elemeket találunk az iskolában, mely a társadalom kicsinyben. De leghelyesebb az, mit Quintilianus római nevelésében mond: „A császári Róma családjai romlott körében a gyermekek megtanulják előbb a bűnt, mielőtt megtudják, hogy bűn; elpuhult és buja lelkők nem az iskolában szíjjá magába a vétkességet, hanem magával viszi be az iskolába.“ (L. A nevelés elméletének története. Oskar Browning. Az Athenaeum kiadása. 1885.)

Vazul.

Egyesületi élet.

A tanító egyesületekhez. „Magyarország népoktatási intézeteinek és tanítóinak Czimtára“ első fűzetének megjelenésekor a sajtó és több egyesület azon óhaját fejezte ki, hogy a hazai tanítóegyletekre vonatkozó adatokat is összegyűjtsem s egy fűzetben közlétegyem, mert ezzel, mint „Egyetértés“ mondta a Czimtár a magyar népoktatásnak külső adatait valóban a legnagyobb teljességgel foglalná magában, a mely adatok nem csupán népoktatás-történeti szempontból lesznek becsesek, hanem fontosak is, mivel az országos tanítógyűlés az egyesületekre van alapítva.

Tekintettel az említett érvekre, készséggel vállalkoztam az adatok gyűjtésére s első felhívásom kibocsátása óta számos egylettől kaptam a kívánt adatokat; a czimzett egylettől azonban még nem, — azért tisztelettel kérem az egyesületi elnököket, hogy vezetésök alatt álló tanítóegyletre vonatkozólag a szükséges adatokat e hó végeig, rendelkezésemre bocsátani sziveskedjék.

A szükséges adatok a következő kérdésekre adott válaszból állanak:

1. az egyesület hivatalos czime? 2. az egyesület székhelye? 3. alapítási éve? 4. jellege (ha felekezeti, mely felekezethez tartozik?) 5. a tagok száma? 6. mennyi az évi tagsági díj? 7. van-e könyvtára? s mennyi a művek száma? 8. van-e tőkésített vagyona? s mennyi? 9. van-e ségélyalapja? s mennyi? 10. milyen a szervezete? (pl. feloszlik-e szakbizottságokra, — vag

járaskörökre?) 11. Tisztviselők névsora, a viselt tisztviség megnevezésével? — Ha az egyeslet szakbizottságokra vagy körökre oszlik, szükséges első sorban a központi tisztviselők neveit s aztán a bizottságok vagy körök körüli tisztviselők neveit az illető bizottság vagy kör címének kitételével felsorolni. A megyei járási körök elnökeinek lakhelyét is szükséges felemlíteni? Ha az elnök vagy bármely más tisztviselő nem tanító, annak egyházi vagy polgári állása megnevezendő. 12. van-e az egyesletnek közlönye? s ha van, mi a címe? 13. hány közgyűlést tart évenként? 14. hol tartja közgyűléseit? 15. Az egyesület története?

Belicza József.

főv. vezető-tanító, I. ker., Tabán,
Bocskay-téri iskola.

Vegyesek.

* **Felhívás és kérelem.** Alulírott tisztelettel felkérem a „Népnevelők Budapesti Egyesületének” tisztelt tagjait és a nevezett egyesület tulajdonát képező „Népnevelők Lapja” azon tisztelt előfizetőit, kik tag-sági, illetve előfizetési díjakkal hátralekban vannak, hogy azokat törleszteni annál inkább szíveskedjenek: mivel egyesületünk csak úgy felelhet meg feladatának, ha az erkölcsi támogatás mellett anyagiakban is kellően részesítik, kik azt különben is önként elvállalták. Ezen kérelmem kapcsán bátorodom egyesületünk választmányának azon határozatát is közölni, mely szerint az egész évre hátralekban levő tagokat egyesületünk kebeléből kizárja, hátralekkaik behajtását pedig, ha azokat f. é. december hó 1-ig nem törlesztik, a törvény útján fogja eszközzöltetni. A hátralekos előfizetőkre nézve pedig a választmány akként intézkedett, hogy a hátralekkaikat fentebbi határidőig nem törlesztik, számukra lapunk küldését beszünteti. A jövőben pedig az előfizetési idejének lejártával csakis egy negyves évig vár. Budapest, 1885. október 20.

Székely János, egyesületi pénztáros.

* **Az iskolapénz.** Megirtuk annak idejében hogy az iskolapénz ügyét a fővárosi tanács nem ohajtván akként megoldani, a hogy ezt a közoktatásügyi bizottság javasolta, t. i. hogy az el. népiskolákban a tandíjmentesség jusson érvényre. A közoktatásügyi tanács utasításához képest újból tárgyalván e fontos kérdést, most abban állapodott meg, hogy a napirendről levéti az egész ügyet. A fővárosi tanács hasonlóképen határozott s a mult csütörtökön tartott fővárosi bizottsági ülés csakugyan le is vette azt a napirendről.

* **A drágasági pótlék.** A jövő évi országos költségvetésben fölvettek egy tekintélyes összeget oly czézből, hogy az 1000 frtnál kevesebb javadalmazást élvező fővárosi államhivatalnokok az 1886. évre is kaphassanak drágasági pótlékot. A fővárosi csekélyebb fizetésű hivatalnokok szintén fognak kémi drágasági pótlékot s mint halljuk a „Budapesti Tanítótestület” elnöksége is megette a szükséges lépéseket, hogy a hivatalnokokkal együttesen kérelmezzen a hatóságnál a drágasági pótlék ügyében.

— **Helyreigazítás.** Lapunk legutóbbi számában hibásan közöltem az egészségügy főbb szabályainak és az életmentésnek a népiskolákban leendő tanítására vonatkozólag, hogy azt az orsz. közoktatásügyi tanács adta ki a „Budapesti Tanítótestület”-nek véleményadás végett; a kérdés a budapesti közoktatásügyi bizottság részéről tetetett át hozzánk; — továbbá az igazg. tanács azért adta azt egy 3 tagú bizottságnak s nem a helyi tanítótestületeknek, mivel ez utóbbiak már foglalkoztak egy ízben a kérdéssel s e bizottság hivatása a beérkezett vélemények alapján részletes javaslatot készíteni, mit elnöki megbízásból ezennel helyreigazítottok.
Schäffer Sándor, tantest. jegyző.

* **Szeretetházak működéséről eredménye.** A szeretetházak áldásos működéséről tanuskodnak a Szászországnban létező bráunsdorfi és grosshennersdorfi két szeretetház újabb jelentései, melyekben ki van mutatva, hogy a nevezett intézetekben elhelyezett kis gonosztevőknek csak 10—11²/₁₀₀-ánál tapasztaltatott visszaesés.

* **Az első nagymama a f. tanítónok között.** A Föld sem zökkent ki kerékvágásából, a Nap sem állt meg, mint hajdan Jerikónál, de még csak 101 ágyudorrenés sem hangzott el sem a Gellérthegyen, sem a Timoknál, sem a Sipka-zorosban. Pedig nagy eset esett meg! Nagyobb, mint ha az ernagore cár új nadrágot kap; nagyobb, mint ha S. Marinoban lázadás üt ki; nagyobb, mint ha a „braunschweigi”-nak hazájában trónváltás történik. Képzeljék, a „Máltás néni”, az egész világ Máltás néni-je — nagymama lett! — Nagyon emberi dolognak látszik, ha tudjuk, hogy M. néninek egyetlen lánya, egy kapitánynak szépséges hitvese, a mult hét egyik napján arra virrad, hogy neki egy kis kapitánya is van. — Az is nagyon emberi dolog, hogy M. néni illetéknép nagymama lett. De acut jelleget az ad a dolognak, hogy M. néni illetéknép módon az egész budapesti tanítótestület legelső nagymamája. Nem követünk el ennek elárulásával indiscretiót, mert hisz ő volt a legelső, ki a tanítónó intézmény behozatalánál már legszerényebben és leghelyesebben a „néni” címet adatta magának tanítványai által. Nem követünk el indiscretiót, mert constatáljuk, hogy a nagymama még mindig fiatal kedélyvel működik a gróf Károlyi-utcazi iskolában; nem követünk el indiscretiót, mert constatáljuk, hogy ifjú, mondhatnók gyermekdeden eleven kedélyvel mai napság is bálványá tanítványainak s őszinte tisztelettárgya karsainak. Midőn tehát az első nagymamát szívből üdvözöljük, csak azt kívánjuk még neki: hogy majd akkor, ha a kis kapitány nagy generális lesz, hogy ő akkor is az a Máltás néni legyen, a ki ma: — a kedélyes, a szeretett, az eleven — nagymama.

— **Iskola takarékpénztárak.** Az utolsó közléstünk óta az országos nagy gazdasági egyesületnél következő iskolai takarékpénztárak jelentettek be u. m: Arad kezeli Gellér János és Balogh Irma; Aranyos-Lákos kez. Csegery Elek; Bonyhád kez. Somogyi Jenő; Bánpatok kez. Vrad Sándor; Bakabánya kez. Szekán [Samu]; Bethlen kez. Szabó Sándor; B.-Gyarmath kez. Viliusz József, Csertész kez. Turhányák Sándor; Dévabánya kez. Lusztig Mihály; Diosgyőr kez. Fried Zsigmond; Devecser kez. Szepelel Jakab; Felsőbánya kez. Ember Károly; Felső-Habot kez. Volák Lajos, Gödöllő kez. Herczföld Mór; Galgóc kez. Róbonyi Géza, Kurth Clementin; Hosszuszó kez. Antal József; H. Szoboszló kez. Kiss György; Hosszuzalu kez. Veress Sándor; Ivaszó kez. Koháry János, Gajdóczy János; Kis-Borosnyó kez. Mihályfalvi Károly; Kisvárda kez. Beke Márton, Veiszhausz Ignác, Balogh János és Abrahámy-né Kovácsy Mária; Kistyan kez. Szladek János; Kalocsa kez. Horn Samu Weisz Izidor; Kis-Zombor kez. Ókrös József, Bocso Sándor, Hrusztek Endre és Ókrös Csepely Ilona; Kis-Körös kez. Hendle Károly Mura-szombat kez. Takács R. István. Mezőtur kezeli Magdics Károly, Gottler Ignác, Hirsch Adolf, Schiff Jeanette; Máté-Szalka kezeli Hermann József, Malaczka kez. Helényi Bodog; Marosujvár kez. Torián Antal; Munkács kez. Jirsik Ottília, Kozma Sándor, Bazilovics Hermina; Nagy-Perkáta kez. Elés Károly; N-Várad kez. Szöcsné Farkas Karolina; Nagy-Pestény kez. Benkó Dezső, Nagy-Enyed kez. Dancs Samu; Nagy-Vársány kez. Schneider Dániel; Oravicza kez. Schnehof L.; Preiszka kez. Fajtik József; Bartal Gusztáv; Szarvas kez. Mocskonyi Agoston; Sz.-fehérvár kez. Sziklay P. Gyula; Sik-Abony kez. Witkovszky Endre; Szabadka kez. Kovács Mihály; Sárbogárd kez. Klein Lipót, Salgotarján kez. Schlé-singer Armin; Tiszaujlak kez. Ganter Tivadár, Piller József, Hidvégi Jolán; Kreichl Etel; Torza kez. Fröhlich Adorján; Ungvár kez. Farkas Balázs; Ujvidék kez. Mittelmann Sándor; Udvard kez. Drotter Gyula; Várpálova kez. Winckler Márton; Vadkert kez. Molnár Endre, Soó Henrik; Varsolcz kez. Magyary Lajos; Karánsebes kez. a tantestület, Zselyk kez. Bartha Géza.

Szerkesztői üzenetek.

U. B. Soprony. Levelet irtam mult kedden. — L. P. Karánsebes. Goll János e tárgyban irt művei következők: „Elemi énektan.” A Chevé elemi énektana (Galin-Paris-Chevé-féle tanmód) után fordította és átdolgozta Goll János énektanár. I. rész 1 füzet. Ára 30 kr. — „Uj énektanítási rendszer.” (Galin-Paris-Chevé-féle tanmód.) Stahl F. T. „Blätter zur Verbreitung der Chevé-schen Elementar-Gesangslehre” című munkája után. Ára 50 kr. Mindkét munka Kókai Lajos kiadásában Bpsten jelent meg. — B. J. Budapest. Szépen köszönöm. A legközelebbi számban fog megjelenni.

KIADÓ LAPTULAJDONOS:

A „NÉPNEVELOK BUDAPESTI EGYESÜLETE.”

FELELŐS SZERKESZTŐ:

S R E T V I Z E R L A J O S .

NEUMAYER EDE

ajánlja

a középiskolai tanár és népiskolai tanító urak

becses figyelmébe

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mely a

legtetszetősebb betűkkel

és a

legczélszerűbb nyomdai szerelvényekkel lévén ellátva

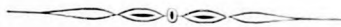
képesítve van mindennemű

NYOMDÁSZATI MUNKÁT

a legizlésebben előállítani.

AZ ÁRAKAT A LEGJUTÁNYOSABBAN SZÁMITJA ES T. MEGRENDELŐIT GYORSAN
ES KIFOGÁSTALANUL ELÉGITI KI.

ÜZLETI HELYISÉG:

Budapest, Ó-utca 2. szám (iparudvar).